



Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite:

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 22.6.2026, VN/31656/2025

Asia:

## **Hallituksen esitys laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain sekä kudoslain muuttamisesta**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt oikeuskanslerilta lausuntoa yllä mainitun hallituksen esityksen luonnoksesta. Kuolemansyyn selvittämisestä annetusta asetuksesta ehdotetaan kumottavaksi useita pykäläiä kuolemansyyn selvittämisestä annettuun lakiin tehtävien muutosten johdosta. Lisäksi asetukseen tehtäisiin lakimuutoksista johtuvia teknisluonteisia muutoksia.

Esitän lausuntonani seuraavaa.

Esityksellä toteutetaan perustuslakivaliokunnan edellyttämä muutos siitä, että kuoleman toteamisesta säädetään laissa ([PeVL 24/2010 vp](#) ja [PeVL 27/2018 vp](#)). Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa on tunnistettu merkityksellisinä erityisesti Suomen perustuslain 1 § (valtiosääntö), 19 § (oikeus sosiaaliturvaan), 7 § (oikeus elämään), 124 § (hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle), 8 § (rikosoikeudellinen laillisuusperiaate) ja 121 § (kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto).

Esityksessä on katsottu, että kuoleman toteamisessa tehtäviä tutkimuksia voidaan pitää hoidolliseen toimenpiteeseen rinnastuvana toimenpiteenä eikä niihin sisälly varsinaista harkintavaltaa tai päätöksentekoa. Kuoleman toteamisessa ei siten olisi kyse julkisesta hallintotehtävästä eikä julkisen vallan käytöstä. Sellaisesta ei katsota olevan esityksessä kyse

myöskään aivokuoleman toteamisessa. Esityksessä on asianmukaisesti tunnistettu, että tämä arviointi on perustuslain 124 §:n kannalta merkityksellistä ja esityksestä on perusteltua pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto. Arviointi suhteessa perustuslain 124 §:n säännökseen jää kuitenkin osin epämääräiseksi niin, että siitä ei ilmene selkeää hallituksen kantaa siitä, miten laissa tarkoitettuja tehtäviä olisi viime kädessä luonnehdittava. Lainvalmistelussa on omaksuttava asiasta jokin selkeä ja perusteltu kannanotto silloin, kuin siihen liittyy tulkinnallista epäselvyyttä tulkinnallinen epäselvyys toki esille tuoden.

Perustuslakiarvioinnissa vaikuttaa jäävän epäselväksi ja samalla myös jossain määrin harhaanjohtavaksi tarkastelu suhteessa perustuslain 19 §:n säännökseen ja sen tulkintakäytäntöön. Ehdotettavan sääntelyn suhde siihen on nähdäkseni korkeintaan välillinen, eikä käsillä olevassa esityksessä näyttäisi olevan sellaista tulkintaongelmaa, joka liittyy perustuslain 19 §:ään. Viittaukset siihen lienee tarkoitettu ennemminkin perustelemaan ehdotukseen mahdollisesti sisältyvien perusoikeusrajoitusten hyväksyttävyyttä niin, että ne siinä mainituilla perusteilla olisivat myös perusoikeusjärjestelmän mukaiset.

Esityksen mukaan nykyisin voimassa oleva asetus kuolemansyyn selvittämisestä on ongelmallinen, sillä se on annettu ilman asianmukaisia asetuksenantovaltuuksia. Myös ehdotuksen mukaisessa 1. lakiehdotuksessa ja asetuksessa on huomioitava perustuslain 80 §:ssä säädetty asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtämistä koskeva sääntely.

Ehdotuksen mukaan kaikkia kuolemansyyn selvittämisestä annetussa asetuksessa olevia säännöksiä ei ehdoteta siirrettäväksi lakiin ja asetuksen perustelumuistion mukaan siinä käytettäisiin edelleen kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 17 §:n 1 momentin asetuksenantovaltuutta. Valtuutta on tarkasteltava perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta. Mainittu avoin asetuksenantovaltuus ei täytä asetuksenantovaltuudelle perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä asetettuja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia, sillä siinä ei ole eritelty riittävän tarkasti asetuksella säänneltäväksi tarkoitettuja asioita. Esityksessä tulee tarkentaa pykäläkohtaisesti, mihin asetuksenantovaltuuksiin kuolemansyyn selvittämisestä annettuun asetukseen jäävä sääntely jatkossa perustuisi ja korjata myös kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 17 §:n 1 momentti sellaiseksi, että se täyttää mainitut valtuutussäännökseltä vaadittavat edellytykset.

Lisäksi kiinnitän huomiota siihen, kuinka esityksen suhdetta Ahvenanmaan itsehallintolakiin on käsitelty. Ehdotuksen suhteesta lainsäädäntövallan ja samalla myös hallintovallan jakautumiseen valtakunnan ja maakunnan kesken esitetään tulkintoja, jotka on syytä dokumentoida selkeämmin, jotta voidaan varmistua niiden paikkansapitävyydestä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Janne Salminen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Maija-Liisa Goebel